

den Anstuelse, overtager et meget betydeligt Ansvar i saa Henseende. En stor Del af denne Forhandling har drejet sig om Kjøbenhavns Befæstning. Det finder jeg for saa vidt ganske naturligt, og jeg skal derfor komme ind paa et Par Betragtninger angaaende Fæstningen, som ganske vist ikke er ny, det er sagt saa ofte, men da der er kommet en Del ny Medlemmer her i Salen, vil det dog maaske ikke være paa urette Plads. Man har saaledes sagt, at Kjøbenhavns Befæstning har hemmet den økonomiske Udvikling her i Landet og har bevirket, at man nu ikke havde Penge til mange Ting, man ellers kunde ønske at opnaa. Denne Betragtning forekommer mig at bero paa en ren Misforstaaelse. Den hidrører fra, at man slet ikke kender de Tal, hvorom det egentlig drejer sig. Jeg skal gøre opmærksom paa, at Kjøbenhavns Befæstning i Djeblicket har kostet 17—18 Millioner Kr., og jeg skal tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, hvad jeg har haft Lejlighed til at sige tidligere, at der den Gang, man begyndte paa Kjøbenhavns Befæstning, i Statskassen laa $8\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som vare indbundne ved Salget af de gamle Fæstningsværker. Og jeg behøver ikke efter den Forhandling, vi saa nylig have haft om Indretningen af Banegaardsforholdene her ved Kjøbenhavn, at minde om, at der jo ligger fra de gamle Fæstningsværker meget store Værdier ude i Citabellet. En Del deraf, en mindre Del, blev anslaaet til 10 Mill. Kr. forleden Dag, og tilbage er der en større Del, den Del, som nu bliver anvendt til Frihavnen. Jeg tror nok, at man kan sige, at naar det anslaaes til omtrent 20 Millioner, er det næppe for meget. Der vil da komme i alt Fald $28\frac{1}{2}$ Million Kroner ind for de gamle Fæstningsværker, medens der er anvendt omtrent 18 Mill. Kr., saa jeg tror nok, at naar den Sag i sin Tid bliver belyst i Historien, paa en Tid, da man ser bort fra Døgnets Rævl og Skændrierne, vil det blive konstateret, at de gamle Fæstningsværker have betalt de ny og endog givet et større Veløb til Søbefæstningen. Det er jo Ting, som man ikke maa overse, og det hænger naturlig sammen med en anden Ting. Naar man nu finder, at der er saa saa Penge, ligger det ikke alene i disse 17—18 Millioner, men i mange andre Forhold, i den ganske overordentlige Udvikling, der har fundet Sted paa alle de civile Omraader. Det er saa tit fremhævet i denne Sag, haade af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds, (Scharling), og af Finansministeren, at den Udvikling, der er foregaaet paa disse ikke militære Om-

raader, har været langt, langt større, end den har været paa det militære Omraade. Hvis der altsaa er en økonomisk uheldig Situation, hvad jeg i ørigt slet ikke tror, vil jeg bede de Herrer erindre, at den ikke uden videre kan henføres til Kjøbenhavns Befæstning; saa hvis det er af den Grund, de hade denne Befæstning, haaber jeg, at de en Gang ville komme til at se paa den med lidt blidere Øjne. Man har endvidere sagt, at hvad man kalder Militarismen, er det, som har ført os ind i de ejendommelige politiske Forhold, hvorunder vi nu leve, og det, der har bevirket, at man saa længe vedbliver at være under disse Forhold; navnlig har man sat disse Forhold i Forbindelse med Kjøbenhavns Befæstning. At de militære Forhold have haft en vis Betydning i sin Tid, da Konfliktten begyndte, skal jeg ikke nægte, men jeg tror, at man her paa en vis Maade forvetsler Marsjag med Virkning. Jeg skal give et ganske kort Resumé af Udviklingen af disse Ting, som den faktisk har fundet Sted. Da Finanslovsforslaget forelaa i Samlingen 1884—85, vare jo nogle af de Punkter, som gav mest Anledning til Divergens mellem Folketinget og Landstinget, militære Forlangender; men hvad var det for militære Forlangender? Der var ikke Tale om Kjøbenhavns Befæstning den Gang, som nu maaske mange af de yngre Medlemmer tro — og som man ogsaa ofte hører ude i Befolkningen — men det var et simpelt Forlangende om Penge til de nødvendige Forbedringer og Fornødsler for Søbefæstningen, forlangte efter en meget besteden Maalestok til visse Øvelser, de saakaldte feltmæssige Skydninger, som den ny Tids Udvikling fører med sig. Det var saadanne Ting, man ikke kunde gaa ind paa her, det var det, man nægtede. Resultatet blev, at Landsting og Folketing ikke bleve enige, og den 1ste April stod Regeringen altsaa over for den Nødvendighed, for at fortsætte Statsstyrelsen, at maatte udstede en provisorisk Lov. Saa kom der i Løbet af Sommeren en voldsom Agitation hele Landet over. Jeg skal ikke nærmere omtale den, lige saa lidt som Riffelbevægelsen — den er jo borte. Det synes ganske vist, som om det ærede Medlem for Randers Amts 4de Valgkreds vil kalde den til Live igen, naar henses til den Maade, hvorpaa han vilde benytte en bevæbnet Befolkning; men ellers er den jo forbi. Der skee ingen Ting, men den eksisterede den Gang. Hele denne voldsomme Agitation med dens forfælske ejendommelige Udslag gav Anledning til de foreløbige Love, som kom ud i Efteraaret 1885, og det medførte jo igen, at Konfliktten